

SERİ
SERIE B

CİLT
TOME XIX

SAYI
FASCICULE 1

1969

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ORMAN FAKÜLTESİ
DERGİSİ

REVUE DE LA FACULTE DES SCIENCES FORESTIERES
DE L'UNIVERSITE D'ISTANBUL

YAŞ SINIFLARI METODUNUN GENEL OLARAK VE YAŞ İTİBARİLE DEĞİŞİK KURULUŞTAKİ AYNIYAŞLI İŞLETME SINIFLARINDA UYGULANMASI ESASLARI⁽¹⁾

Yazan : Doç. Dr. Bekir Sıtkı EVCİMEN

I. Giriş

Bilindiği üzere Orman Amenajmanının pratik görevi, ormancılığın ana prensibi olan devamlılığı sağlamak amacı ile ormanları düzenlemektir.

Eraslan devamlılığı, «Yetiştirme muhiti şartlarınca mümkün olan en yüksek miktar ve kalitedeki hasılatı devamlı olarak almak, aynı zamanda ormanların kollektif, sosyal, kültürel ve estetik fayda ve tesirlerini en yüksek seviyeye çıkarmak» şeklinde tarif etmektedir. Bu tarifi, değişik idare gayeleriyle işletilecek ormanları da kapsayacak ve bu arada «çok yönlü faydalanma» prensibini içine alacak şekilde genelleştirerek, «gerçekleştirilmesi uygun görülen idare gayesini veya gayelerini en yüksek seviyede devamlı olarak sağlamak» şeklinde yapabiliriz.

«En yüksek miktar ve kalitede» yahut «en yüksek seviyede» şartları, ancak ormanların optimal kuruluşa sahip bulunmaları halinde gerçekleştirilebilecektir. Bu durumda, ormanların aktüel kuruluşlarını optimal kuruluşlara götürme işi de, Orman Amenajmanının diğer bir pratik görevi olarak ortaya çıkmaktadır.

Devamlılık, Orman Amenajmanının gerçekleştirmeyi amaç bildiği bir görev, optimal kuruluş ise bu görevin en iyi şekilde gerçekleştirilme vasıtalarından en önemlisidir. Şu halde, belli bir ormanın planlanmasında, birbirile gaye - vasıta şeklinde ilişkisi bulunan bu iki esasın daima gözönünde tutulması gerekmektedir.

Bunlardan devamlılık, aktüel şart ve durumlarda hemen bugünden mümkün olduğu kadar gerçekleştirilmesi icabeden ve dolayısıyla bugünü ilgilendiren bir görev iken, optimal kuruluşa yaklaşma Orman Amenajmanının geleceğe dönük bir görevi olma niteliğindedir.

(1) Bu etüd, 5-14/2/1968 tarihinde Ankara'da tertiplenen Türkiye Orman Mühendisliği II. Teknik Kongresi'ne tebliğ olarak sunulmuştur.

Bu iki esas ve görevi birlikte gözetmeyen bir amenajman uygulamasını, gerçek ve ilmi anlamdaki ormancılıkla bağdaştırmak mümkün değildir. Orman Amenajmanı, çok defa birbirile çatışan bu iki esas düzenleme problemine yeterli ve dengeli bir çözüm yolu bulunduğu derecede başarılı olacaktır. Bu itibarla, ormanlardan alınacak hasılatın düzenlenmesi maksadile uygulanan çeşitli amenajman metodlarını, Orman Amenajmanının bu iki yönlü görevi bakımından mütalâa etmek esastır.

II. Amenajman Metodlarının Genel Sınıflaması ve Yaş Sınıfları Metodunun Bu Sınıflama İçindeki Yeri

Eraslan'ın amenajman metodlarını düzenleme unsurlarına göre yaptığı sınıflandırmadan da görüleceği üzere, çeşitli amenajman metodları, genel olarak ya saha veya hacim (ağaç serveti ve artım) yahut da saha - hacim kombinasyonlarına dayanmakta, dolayısıyla hasılatın düzenlenmesi de bu üç yönde vaki olmaktadır. Keyfiyet, ormanların aktüel kuruluşlarının optimal kuruluşlara yaklaştırılması bakımından ele alındığında, bu defa saha ve hacim unsurlarının ya münferiden veya kombine edilerek kontrolü bahis konusu bulunmaktadır.

Hasılatın düzenlenmesinde saha unsurunun temel alınması, son hasılat kesimlerinin belli süreler içinde belli sahalarda yapılması demektir ki, bu işlem aynıyaşlı meşcerelerin vücut bulması sonucunu doğurur. Bu esasa göre işletilen ormanlarda yıllık yahut periyodik maktalar, diğer bir deyim ile yaş kademe veya sınıfları işletmenin temeli olarak ortaya çıkar. Düzenleme unsurları saha ve yaştır.

Hasılatın düzenlenmesi maksadile hacim unsuru esas tutulduğu takdirde, kesimler belli süreler içinde belli sahalara teksif edilmeyeceği ve ormanın tamamına veya büyükçe kısımlarına dağıtılacağı için, muhtelifyaşlı kuruluş işletmenin temeli olur. Saha ve yaş önemini kaybederek çap kademe veya sınıfları esas alınır. Düzenleme unsurları ağaç sayısı, göğüs yüzeyi veya hacimdir.

Saha ve hacim unsurunu kombine ederek hasılatı düzenlemede ise, genellikle saha ve yaş unsurları ağır basmakla beraber hacim unsuruna da yer verilmektedir. İşletmenin temel kuruluşu, sahaya bağlılığın sonucu olarak ortaya çıkan yaş sınıfları ve dolayısıyla yine aynıyaşlı kuruluşur.

İşte amenajman metodlarını da, bu üç genel düzenleme esasına göre :

- 1) Sahaya dayanan metodlar

2) Hacma dayanan metodlar

3) Saha ve hacim kombinasyonuna dayanan metodlar

şeklinde üç geniş grupta mütalâa etmek mümkündür.

Münhasıran aynıyaşlı ormanlarda kullanılan Saha Metodları, düzensiz ormanları optimal kuruluşa yaklaştırmada tatminkâr merhaleler elde etmeyi sağlamakta, buna karşılık devamlılığı sadece saha devamlılığı şeklinde gerçekleştirerek hacim hasılatı devamlılığını gerçekleştirmedi yetersiz kalmaktadır. Hacim unsuruna dayanan metodlar ise, esas itibarile muhtelifyaşlı ormanların bünyesine uygun olmakla beraber aynıyaşlı ormanlarda da kullanılmaktadır. Hacim hasılatı devamlılığını çok daha iyi gerçekleştirebilen bu metodlar, aynıyaşlı ormanlardaki düzensiz yaş sınıfları dağılışını optimale yaklaştırmada arzulandığı derecede etkili olamamaktadır.

Dayandıkları temel düzenleme unsurları itibarile münferiden uygulanmaları halinde Saha Metodlarının hacim hasılatı devamlılığını gerçekleştirmedeki yetersizliği, Hacim Metodlarının ise optimal kuruluşa götürmede, özellikle yaş sınıfları normalitesine doğru arzulan ilerlemeyi sağlamadaki etkisizliği karşısında saha ve hacim kontrolunun kombine edilmesi suretile ortaya çıkan Kombine Metodlar, yine sadece aynıyaşlı ormanlarda kullanılmakta ve orman amenajmanının iki yönlü problemini çözmeye en uygun metodlar olma durumunda bulunmaktadır.

Memleketimizde ormancılık literatür ve tatbikatında ilkel ve geliştirilmiş olarak iki şekilde tanınan ve münhasıran aynıyaşlı ormanlarda kullanılan Yaş Sınıfları Metodunun ilkel şeklini, sadece saha ve yaş unsurlarına dayandığı ve devamlılığı saha devamlılığı olarak sağladığı için, Saha Metodları gurubundaki Periyodik Saha Metodları arasında; geliştirilmiş şeklini ise, saha ile beraber hacim hasılatı devamlılığını da gözettiği için, Periyodik Saha ve Hacma dayanan Kombine Metodlar gurubunda mütalâa etmek gerekir.

III. Yaş Sınıfları Metodunun İlkel ve Geliştirilmiş Şekillerinin Genel Uygulanma Esasları

A. Yaş Sınıfları Metodunun İlkel Şeklinin Genel Uygulanma Esasları

Bir Periyodik Saha Metodu olarak mütalâa edilen Yaş Sınıfları Metodunun ilkel şekli ile bir işletme sınıfında hasılatın düzenlenmesi, Saha Metodlarının düzenleme unsurları olan saha ve yaş'a dayanır ve anahtarlarile şöylece yürütülür :

- a) Yapılan envanterle, ormandaki meşcerelere ait diğer gerekli donelerle birlikte yaş - saha ilişkileri de tesbit edilmiş olacaktır. Meşcereler yaşlarına göre guruplandırılarak sahaları tasnif edilir (Yaş Sınıfları Tablosu hazırlanır).
- b) İşletme sınıfının tüm sahası ya gerçek saha olarak alınır veya gerekiyorsa standart verimliliğe (ortalama bonitete) irca edilerek redüksiyon sahası bulunur.
- c) Çeşitli mülâhazalara göre idare müddeti ve periyod uzunluğu kararlaştırıldıktan, dolayısıyla periyod sayısı belli olduktan sonra «Optimal Periyodik Saha» hesaplanır.
- d) İlk periyodu teşkil etmek üzere, meşcereler, çeşitli özellikleri gözönünde tutularak, sahaları ya gerçek veya redüksiyon sahası cinsinden esas itibarile optimal periyodik sahaya eşit olacak surette seçilir. Periyodik sahayı teşkil etmede, varsa verimli hale getirilecek çıplak sahalarda da nazarı itibara alınır.
- e) Teşkil edilecek ilk periyodik sahaya (yaş sınıfına) giren meşcerelerde, periyod boyunca, uygun görülen gençleştirme metoduna göre kesimler yapılır ve yeni gençlik getirilir.
- f) İlk periyodik sahayı teşkil eden meşcereler dışında kalan sahalarda bakım sahası olarak ayrılır ve kabul edilen bir dönüş müddetine göre bakım bloklarına bölünür. Bakım bloklarında, periyod süresince, dönüş adedi sayısına göre meşcerelerin ihtiyacı karşılayacak bakım kesimleri yapılır.
- g) İşletme sınıfının tüm periyodik etası

$$\begin{array}{l}
 \text{Periyod içinde gençleştirme kesimleri uygulanacak olan (ilk periyodu teşkil eden) meşcerelerin periyod başındaki ağaç serveti hacmi} \\
 + \\
 \text{Bu meşcerelerin, kesim sıraları gelene kadar meydana getirecekleri artım (progressif azalan artım)} \\
 + \\
 \text{Bakım bloklarından periyod boyunca uygulanacak müdahalelerle alınacak hasılatın toplamı}
 \end{array}
 \left. \begin{array}{l} \\ \\ \\ \end{array} \right\} \begin{array}{l} \text{Son Hasılat Etası} \\ \\ \text{Ara Hasılat Etası} \end{array}$$

şeklinde hesaplanır.

Yaş Sınıfları Metodunun İlkel Şekli'nin rijid olarak uygulanmasıyla, her periyotta optimal periyodik saha büyüklüğündeki orman kısımları gençleştirileceği için, teorik olarak bir idare müddeti sonunda işletme sınıfının optimal kuruluşu gerçekleştirilmiş olacaktır. Ancak, bahis konusu metodun, teşkil edilecek periyodik sahanın optimal periyodik sahadan daha büyük veya küçük tutulması suretile tâdil edilmiş olarak uygulanması halinde, optimal kuruluşa götürme (düzenleme) süresi uzayacaktır.

Metodun rijid veya tâdil edilmiş şekliyle uygulanmasında son hasılat etası, periyod içinde kesilecek ve gençleştirilecek olan belli orman sahasından ne kadar hasılat alınabileceğini gösteren bir miktardır ve dolayısıyla tek taraflı olarak periyodik kesim sahasının fonksiyonu niteliğindedir.

B. Yaş Sınıfları Metodunun Geliştirilmiş Şeklinin Genel Uygulanma Esasları

Metodun dahil bulunduğu Kombine Metodlarla bir işletme sınıfında hasılatın düzenlenmesi saha ve hacim kombinasyonuna dayanmakta, fakat bu kombinasyon çeşitli şekillerde olabilmektedir. Bununla beraber, Yaş Sınıfları Metodunun Geliştirilmiş Şekli'nin genel olarak uygulanma esaslarını **Wagner, Davis** ve **Eraslan**'ın açıklamalarından özetleyerek şöyle göstermek mümkündür :

- a) Bir amenajman planının yapılabilmesi için gerekli olan done-ler, yapılan envanterle meşcereler itibarile elde edilir ve aktüel yaş sınıfları dağılışı ortaya konur.
- b) Optimal periyodik saha, Periyodik Saha Metodlarında olduğu gibi (gerçek veya redüksiyon sahası cinsinden) hesaplanır.
- c) İşletme sınıfının tümü için, uygun görülen hacim metod veya metodlarına göre periyodik eta kararlaştırılır.
- d) Meşcerelerin, kesime olan ihtiyaçları başta olmak üzere diğer faktörler de nazara alınarak, ilk bir veya iki periyod için seçimi yapılır. Bunda gözetilen esas, seçilen meşcerelerin sahaları toplamının optimal periyodik saha büyüklüğünde olması ve aynı zamanda sağlayacakları hasılatın da kararlaştırılan periyodik etaya denk bulunmasıdır.

Ancak **Davis**, periyodik sahaların ekonomik ve teknik zaruretler dolayısıyla çok defa optimal periyodik sahadan daha büyük veya daha küçük teşkil edilmesi gerekeceğini belirtmekte ve hesaplanan optimal periyodik sahaya katı şekilde bağlı kalmamak lüzumuna dikkati çekmektedir.

Yaş Sınıfları Metodunun Geliştirilmiş Şekli'nin uygulanmasında hacım unsuruna yer verilmiş olması, ilk düzenleme süresi içinde hacım hasılatı devamlılığının da genel olarak sağlanmasını mümkün kılacak ve eta, kararlaştırılan periyodik kesim sahası ve periyodik etanın fonksiyonu niteliğinde olacaktır.

IV. Yaş Sınıfları Metodu ile İlgili Bazı Genel Mülâhazalar

Yukarıdaki genel açıklamalardan görüleceği üzere, Yaş Sınıfları Metodunun ilkel ve geliştirilmiş şekilleri arasındaki temel fark, birincisinin hasılat devamlılığını nazara almaması, ikincisinin ise, bu maksatla hacım etasını da düzenleme unsurları arasına katmış bulunması olup, uygulanma esaslarının diğer safhaları hemen tamamen birbirine paralel olarak yürütülmektedir. Diğer bir deyişle, metodun her iki şekli de, Orman Amenajmanının optimale götürme görevi bakımından aynı fonksiyonu ifa etmekte; fakat, bu süre içinde hasılat devamlılığını sağlama görevini, ilkel şekli gözönünde tutmazken geliştirilmiş şekli bunu da gerçekleştirmeğe çalışmaktadır.

Bu durumda, Yaş Sınıfları Metodunun hangi koşullar içinde ilkel şeklinin kullanılabileceği, hangi hallerde de geliştirilmiş şeklinin uygulanması icabedeceği sorusunun cevaplandırılması gerekmektedir. Bilindiği üzere, ormanların yeniden planlanmasında eta miktarı kararlaştırılırken gözönünde tutulması gereken noktalardan biri de, ormandan o zamana kadar alınagelen hasılatın miktar ve niteliğidir. Zira, ormanın halihazır durumu ne olursa olsun ve yeniden düzenleme ne kadar olumlu gayeler güderse gütsün, ona bağlı bulunan pazar, nüfus ve endüstri alageldiği hasılatı talep edecektir ve bu talebin karşılanması da esastır. Şu halde, bir plan ünitesinde ve hatta işletme sınıfında faydalanmanın ve optimal kuruluşa yaklaştırmanın düzenlenmesi maksadile uygulanacak yeni amenajman planının, alınagelen hasılat miktar ve niteliğinde önemli bir azalmaya sebep olmaması gerekir.

Ancak, hasılat devamlılığı esas itibarile her işletme sınıfı için ayrı ayrı gözetilmek gerekirse de, aynı lokal pazar ve endüstrinin ihtiyacını karşılayabilecek geniş bir mntaka nazarı itibara alındığında durum değişebilir. Mntakada aynı hasılat nevini verebilen birçok işletme sınıfı bulunuyor ve uygulanacak yeni düzenleme metodları bunlardan bazılarında hasılat azalmasına sebep olurken bir kısmında da bu azalma nisbetinde bir artış meydana getiriyorsa, bu takdirde tüm olarak mntaka ihtiyacının karşılanabilmesi mümkündür.

Eta miktarını tayinde etki yapan faktörlerden bir diğeri ise, elde edilecek hasılatın satış kabiliyeti veya satılabilme şansıdır. Uygulana-

cak yeni düzenleme metodu azalma yerine hasılat miktarında bir artışa sebep oluyorsa, bu durumda, satılabilme şartının gerçekleştirilmesi veya eta miktarının kararlaştırılmasında satış kabiliyeti şartının fonksiyonunu ifa etmesi gözetilmek gerekir. Bu husus, eta'nın kesim sahası ile sıkı ilişkisi bulunduğu Periyodik Saha ve Kombine Metodların uygulanmasında, teşkil edilecek periyodik sahanın büyüklüğünü etkileyecek ve aynı zamanda da hasılat devamlılığı şartının nazara alınıp alınmamasında kuvvetle rol oynayacaktır.

Bu mülahazalara göre, uygulanacak düzenleme rejiminin işletme sınıflarında veya tüm olarak belli bir mıntakada alınagelen ve düzenleme süresi içinde alınacak olan periyodik hasılat miktarlarında büyük dalgalanmalara sebep olmasının ve dolayısıyla, pazar, endüstri ve nüfusa olumsuz etkiler yapmasının veya elde edilecek hasılatın satılamıyacak miktarlarda tezahür etmesinin bahis konusu bulunmadığı ormanlarda Yaş Sınıfları Metodunun İlkel Şekli'nin uygulanması, kanaatimizce mümkündür. Hasılat devamlılığının gözetilmesini gerektiren hallerde ise, metodun geliştirilmiş şeklinin uygulanması bir zaruret olacaktır.

Hasılat devamlılığı yönünden bu açıklamayı yaptıktan sonra Yaş Sınıfları Metodunu, çeşitli kuruluşlardaki işletme sınıflarının optimal kuruluşa yaklaştırılmaları yönünden ele alabiliriz.

Aynıyaşlı ormanların aktüel kuruluşlarının optimal kuruluşlara yaklaştırılmaları işi, saha kontrol ve ayarlamalarile yapılmaktadır ve yukarıda da ifade edildiği üzere, yaş sınıfları dağılışındaki normaliteyi tesis etmede metodun iki şekli arasında esaslı bir fark yoktur. Bunu sağlayacak olan saha kontrolü ise, periyodik sahaların hangi büyüklükte teşkil edileceğinin tayini esasına dayanır.

Periyodik Saha ve buna dayanan Kombine Metodlarda optimal periyodik sahanın hesaplanması, her periyodda ne kadar sahanın gençleştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Metodların rijid bir şekilde uygulanması ve her periyodda optimal periyodik saha büyüklüğündeki orman kısımlarının gençleştirilmesi suretile, teorik olarak bir idare müddeti sonunda yaş sınıfları dağılışı normalitesini gerçekleştirmek kabıl olacaktır. Aynıyaşlı ormanlarda normal yaş sınıfları düzenini sağlamanın en basit yolu budur.

Ancak, teşkil edilecek periyodik sahaların büyüklüğüne tesir eden tabii - ekonomik - teknik nitelikteki çeşitli faktörler, çok defa bunların optimal periyodik sahadan daha büyük veya küçük tutulmasını bir zaruret olarak ortaya çıkarmaktadır. Bunun tabii sonucu olarak da, pratikte Yaş Sınıfları Metodunun rijid şekilde uygulanmasından ziyade tâdil edilmiş şekliyle uygulanması zaruri olacaktır.

Periyodik sahaların büyüklüğüne etki yapan faktörlerden bir kısmı bunların optimal periyodik sahadan daha büyük, bir kısmı ise daha küçük teşkili yönünde etki yapacaktır. Bundan dolayı da, bu faktörlerin hepsini nazara itibara alan, en iyi şekilde kıymetlendiren ve telif edebilen bir çözüm yoluna ulaşmak, düzenleme projesini meydana getirerek periyodik sahaların büyüklüğünü tayin etmek gerekir.

V. Yaş Sınıfları Metodunun Yaş İtibarile Değişik Kuruluştaki Aynıyaşlı İşletme Sınıflarında Uygulanmasının Genel Esasları

Yaş faktörü, aynıyaşlı ormanları optimal kuruluşlara yaklaştırma maksadile düzenleme projesinin hazırlanmasında ve dolayısıyla teşkil edilecek periyodik sahaların (yaş sınıflarının) büyüklüğünün tayin edilmesinde önemli etki sahibi olan faktörlerden biridir. Burada sadece yaş itibarile değişik kuruluştaki işletme sınıflarında Yaş Sınıfları Metodunun uygulanması esasları ele alınacaktır. Bütün faktörlerin topluca ancak somut örnekler üzerinde münakaşa edilebileceği hususu, bunların teker teker ve hep birlikteki etki derecelerini münakaşa etmeğe imkân vermemektedir. Burada yapılabilecek olan, yaş bakımından değişik kuruluşlardaki işletme sınıflarının, Yaş Sınıfları Metodunun uygulanmasında periyodik saha büyüklüğüne nasıl etki yaptığını genel olarak gözden geçirmektir.

Yine bilindiği üzere, ormanlardan alınacak hasılatın miktarı kadar ebad ve kalitesi de önemlidir. Bu husus, gaye çapını gerçekleştirmiş hasılatın alınmasını gerekli kılar ve bunun için de her meşcerenin imkân nisbetinde idare müddetini tamamlamış olarak kesime sokulmasını gözetmek icabeder. Aynı şekilde, meşcerelerin idare müddeti yaşını tamamladıktan sonra bekletilmeyerek gençleştirilmeleri iktiza eder.

Meşcerelerin idare müddetine erişmeden (erken kesimler) veya bu müddeti aşmış olarak (gecikmiş kesimler) kesime sokulmasında başlıca şu sakıncalar bahis konusudur.

Erken Kesimlerde :

1) Genç meşcerelerin kesime sokulmasile elde edilecek hasılat ince çaplı olacak, bu suretle hem ormana bağlı pazar ve endüstrinin ihtiyaçları karşılanamayacak, hem de kıymeti düşük hasılat niteliğinden dolayı işletmenin ekonomik başarısı yönünden olumsuz etki yapacaktır.

2) Genç meşcerelerde cari artım hızı çok yüksektir ve bu artım gücünden faydalanmak esastır. Meşcerelerin genç yaşta kesime sokulmasile önemli artım kayıplarına sebebiyet verilecektir.

Gecikmiş Kesimlerde :

1) İdare müddeti yaşını geçen meşcerelerde aşırı olgunlukla be-

raber, artım, durmuş kabul edilebilecek derecede yavaşlamaktadır. Bu durumda, yetiştirme muhitinin verim gücü tam olarak kullanılmıyor demektir.

2) Kesimlerde gecikme, mevcut ağaç servetinin kalite ve kıymetinde çürüme v.s. sebeplerle düşmeye ve bu suretle de bir ekonomik kayba yol açabilecektir.

3) Olgun ve aşırı olgun ağaçların hayatiyetlerinin ve dolayısıyla mukavemetlerinin genellikle zayıflamış olması muvacehesinde, bu nevi meşcerelerin fazla bekletilmeden gençleştirilmesi, orman sağlığı bakımından bir koruma tedbiri olarak gereklidir.

Erken ve gecikmiş kesimlerin doğurduğu ve gözönünde tutulması gerekli olan bu sakıncalar, periyodik sahaların büyüklüğünü tayinde yaş faktörünün önemini açıkça ortaya koymaktadır.

Buna göre genel bir kaide olarak, genç meşcerelerin çoğunlukta bulunduğu işletme sınıflarında kesim temposunu yavaşlatmak, bunun için teşkil edilecek periyodik sahayı optimal periyodik sahadan daha küçük tutmak; yaşlı meşcerelerin hakim olduğu işletme sınıflarında kesimi hızlandırmak ve bu maksatla da meydana getirilecek periyodik sahaları optimal periyodik sahadan daha büyük tutmak gerekir. Orta yaş sınıflarının çoğunlukta bulunduğu ormanlarda ise, ilk periyodik sahaları optimal periyodik sahadan daha küçük teşkil ederek meşcerelerin idare müddeti yaşına mümkün olduğu kadar yaklaşmalarına imkân vermek, bundan sonra da ortaya çıkacak duruma göre periyodik sahaların büyüklüğünü ayarlamak uygun olur.

Periyodik sahaların optimal periyodik sahadan daha büyük veya küçük teşkil edilmesini gerektiren hallerde, «daha büyük veya küçük teşkil edebilme sınırlı mı olmalı, böyle ise bu sınır ne olmalıdır»? sorusu ortaya çıkmaktadır.

Kanaatimizce, meydana getirilecek periyodik sahaların büyüklüğünü optimal periyodik sahadan % de şu kadar büyük veya küçük olabilir şeklinde sınırlamak, memleketimizde olduğu gibi çok düzensiz yaş sınıfları dağılışına ve değişik şartlara sahip bulunan ormanlarda Yaş Sınıfları Metodunun en uygun şekilde tatbikine imkân vermeyecektir. Bu hususta en iyi kılavuz, bir işletme sınıfının aktüel kuruluşunun ne süre içinde ve nasıl bir düzenleme rejimi izlenerek optimale götürüleceğinin ana hatlarını ve esaslarını veren «düzenleme projesi» olabilir. Zira, her işletme sınıfının kendine özel olan tabii, teknik ve ekonomik koşulları, o işletme sınıfını optimale götürmek için yine özel bir yol tabibini gerektirecek ve periyodik sahaların ne büyüklükte teşkil edileceği de, optimale götürüş projesinin bir icabı olarak ortaya çıkacaktır.

FAYDALANILAN KAYNAKLAR

- 1 — **Chapmann, H. H.** : 1931. Forest Management. New York.
- 2 — **Davis, K. P.** : 1954. American Forest Management. New York.
- 3 — **Diker, M.** : 1946. Orman Amenajman Bilgisi. Y. Z. E. Yayınlarından. No. 28. Ankara.
- 4 — **Eraslan, İ.** : 1944. Yurdumuzda Bugüne Kadar Kullanılan Amenajman Metodları ve Kritiği. İ. Ü. Orman Fakültesi Dergisi. Seri B, Sayı 1. İstanbul.
- 5 — **Eraslan, İ.** : 1963. Umumi Türkiye Orman Amenajmanı. İ. Ü. Orman Fakültesi Yayınlarından. No. 987/85. İstanbul.
- 6 — **Eraslan, İ.** : 1964. Amenajman Metodlarının Tarihsel Gelişimi. İ. Ü. Orman Fakültesi Dergisi. Seri B, Sayı 2. İstanbul.
- 7 — » » : 1965. Aynıyaşlı Kuru Ormanlarında Aktüel Kuruluşların Optimal Kuruluşlara Götürülmesi Yolları. İ. Ü. Orman Fakültesi Dergisi. Seri B, Sayı 2. İstanbul.
- 8 — » » : 1967. Yaş Sınıfları Metodunun Uygulanması Esasları. İ. Ü. Orman Fakültesi Yayınlarından. No. 1230/113. İstanbul.
- 9 — » » : 1967. Türkiye Ormanlarının Bünyesine Uygun Amenajman Metodlarının Tesbiti Esasları, tebliğ (basılmamıştır).
- 10 — **Evcimen, B. S.** : 1966. Türkiye'deki Aynıyaşlı Ormanların Optimal Kuruluşlara Götürülmesi Hakkında Araştırmalar (basılmamıştır).
- 11 — **Meyer - Recknagel - Stevenson - Bartoo** : 1961. Forest Management. New York.
- 12 — **Wagner, C. H. (Çev: Diker, M.)** : 1931. Nazari Orman Amenajmanı. Yüksek Orman Mektebi Külliyyatından. İstanbul.